

RADIO – vaje

Fakulteta za družbene vede

Peter Čakš, asist.

8. 12. 2011

Radijske novinarske zvrsti

- Izhajajo iz novinarskih zvrsti tiskanih medijev.
- Bistvena značilnost radijskih novinarskih zvrsti je slušna podoba.
- Radio od drugih medijev ločuje časovna odzivnost.

Radijske novinarske zvrsti

- **monološke**

- Za monološke zvrsti je značilno, da jih govorec sam posreduje sprejemniku (vest, izjava, poročilo, komentar).

- **dialoške**

- Med dialoške štejemo npr. pogovore in intervjuje.

- **polifonske**

- Polifonske so zahtevnejše zvrsti, kot sta reportaža in fičer (novinarska zgodba).

Radijska vest

- Vest je osnovna oblika novinarskega izražanja in dela na radiu.
  - Kratka vest, razširjena vest, vest v nadaljevanju in naznanilo.
- Vest je zgrajena na konkretnem dogodku oziroma dogajanju oziroma informira o dogodku.
- Upoveduje pretekle dogodke z majhnim številom prvin, le žanr naznanilo informira o prihodnosti.

Radijska vest

→ Glava

- V tem prvem delu vesti so zbrani najpomembnejši podatki o dogodku.
- Najpomembnejši v glavi je vodilni stavek, ki naj bi pri poslušalcu vzbudil pozornost.
  - Poimenovana tudi vestično težišče.

Radijska vest

→ Telo

- O dogodkih želi biti poslušalec obveščen čim hitreje, zato pričakuje ažurno poročanje.
  - Ni prostora za poglobljeno informiranje ali iskanje vzrokov.
- Besedilo, ki sledi, je vzročno pojasnjevanje, utemeljevanje, razlaga vsebine vestičnega težišča.
  - Časovno se nanaša na dogodke ali dogajanje pred nastopom dogodka v vestičnem težišču.

Vest ima obliko obrnjene piramide.

Radijska vest naj bo ...

- Aktualna, splošno zanimiva, razumljiva, objektivna in nedvoumna.
- Vest je za radio še posebej uporabna, ker je kratka, razumljiva in jo lahko hitro posredujemo.

Vest prinaša past aktualizacije.

Radijsko poročilo

- Radijsko poročilo sodi v poročevalsko vrsto.
  - V njo sodijo še: komentatorsko poročilo, reportersko poročilo, nekrolog in prikaz.
- Posreduje osnovno informacijo o dogodku in
- dogodek razloži ter podkrepi z radiofonskimi prvinami (izjava, anketa).

Z radijskim poročilom dogodek še bolj približamo poslušalcu.

Radijsko poročilo

- Poročilo naj bi poslušalca pripeljalo na kraj dogajanja.
- Poročilo poleg osnovne informacije podaja še potek dogodkov, jih opisuje, pojasnjuje in razlaga.
- Poročilo je povzetek, oris dogajanja, razširjena informacija ...

Radijsko poročilo

- Predmet poročila ni dogodek, ampak dogajanje.
  - Potek in rezultat vnaprej napovedanih, predvidljivih dogodkov, ki so obsežnejši in imajo več prvin.
- Poročilo lahko ponudi več:
  - razlaga strokovnjaka; na primer športnega urednika ali finančnega strokovnjaka.
- In še več:
  - je sestavljena radijska zvrst, ki vsebuje novinarjevo poročilo, izjavo, anketo in avtentičen zvok s kraja dogajanja.

Radijska anketa

- Namen ankete:
  - predstaviti čim bolj različna mnenja, ocene in stališča različnih ljudi o trenutno aktualnem oziroma zanimivem dogodku ali vprašanju.
- Anketa je:
  - zbir izjav različnih predstavnikov javnosti o določeni temi, najpogosteje je montirana, lahko poteka tudi v živo.

Anketa je zvrst, ki ima prednost v elektronskih medijih.

Radijska anketa

- Anketa ima preprosto zgradbo.
  - Sestavljena je iz kratkega in informativnega naslova, kratkega uvoda in jedra z odgovori.
- Anketa je informativna novinarska zvrst.
  - Avtor v uvodu ne komentira, temveč predstavi konkretne podatke o aktualnosti, zanimivosti teme.

POZOR: Anketa ni javnomnenjska raziskava, saj odgovore vedno izbira novinar, in nikakor ni metoda, ki bi prikazala večinsko mnenje.

Radijski komentar

- Je ena najzahtevnejših novinarskih zvrsti, tudi na radiu.
- Komentar je zapis, pojasnilo, mnenje o poteku in posledicah nekega dogodka.
- Komentar nastane na podlagi aktualnega, družbeno pomembnega povoda, ki je lahko začetek, posledica, konec dogodka, pojava ali stanja.

Radijski komentar

- Komentar skozi poglobljen poduk in razlago, združevanje različnih novic v eno dejstvo in skozi možno oceno nadaljevanja dogodka poslušalcu olajša ustvarjanje mnenja o nekem dogodku.
- Komentar nikakor ne more biti objektivni in uravnotežen.

Izrazito interpretativna novinarska zvrst, ki vsebuje tudi vrednostno noto.

Radijski komentar

- Dve ključni lastnosti komentarja.
- Hitro mora biti objavljen, da je čim bolj aktualen.
- Povedati mora nekaj več o dogodku kot npr. vest ali poročilo.

Sporoča novo vedenje o že znani novici skozi komentatorjevo osebno noto.

Kako napisati radijsko vest?

- Novinar mora vedeti, kaj je bistvo, kako naj vest obdela in napiše.
- **Aktualnost**
  - je časovna razsežnost, čas, ki preteče od dogodka do objave; radio se mora prvi odzvati na dogodek.
- **Natančnost in razumljivost**
  - Uporabljamo jedrnate, jasne stavke, splošno znane in razumljive besede, ne prekinjamo miselnega toka.

Kako napisati radijsko vest?

- Novinar mora vedeti, kaj je bistvo, kako naj vest obdela in napiše.
- Objektivnost, resnicoljubnost, nepristranskost
  - Objektivnost uvrščamo med temelje kot cilj, ki je nedosegljiv. Nepristranskost in resnicoljubnost sta obvezni načeli pisanja radijske vesti.
- Uravnoveženost
  - Vest je objavljena v spletu drugih radijskih vesti, poročil, reportaž, komentarjev ... Celota mora biti tematsko, zvrstno, geografsko, politično uravnovežena.

Miselni premor, intonacija, posebni poudarki lahko pri interpretaciji povsem spremenijo nevtralnost besedila.

Kako napisati radijsko vest?

- Uvodni stavek / vestično težišče
  - Dober prvi stavek je že sam zase vest. Pove bistvo vesti.
  - V časopisu velja, da ima sinopsis, ki je grafično ločeno od naslova in jedra, tri naloge: bralcu pove, o čem govori prispevek, zbudi zanimanje bralca, da bere naprej, in ustvari pravo razpoloženje.

Vest naredi njen **uvodni stavek**.

Kako napisati radijsko vest?

- Udaren uvodni stavek mora biti:
  - kratek, jasen, preprost, neposreden, brez nepomembnih podrobnosti.
- Štirje cilji:
  - navesti bistvo,
  - prebuditi zanimanje,
  - zbuditi apetit,
  - nakazati pot k nadaljevanju zgodbe. Novinar mora vedeti, kaj je bistvo, kako naj vest obdela in napiše.
- Postavimo si vprašanja:
  - Kdo je nekaj naredil?
  - Komu se je nekaj zgodilo?

Primeri uvodnega stavka

- *V prometni nesreči je umrla 17-letna peška.*
- *V Franciji stavkajo vlakovodje.*
- *Državni zbor je sprejel paket davčnih reform.*

Radijska vest – nadaljevanje

- Vest mora imeti tudi logično nadaljevanje, v katerem odgovorimo na osnovna vprašanja.
- Radijska vest ima lahko **ZAKLJUČNI STAVEK**, tako kot radijsko poročilo.
  - Tako lahko v zadnjem stavku navedemo pričakovanja, napovemo nadaljevanje, povzamemo ali pa vest razširimo še z dodatno podrobnostjo.

Radijska vest - primer

- Primer: *Šola na Svetini bo letos zaprta.*
- V zgornjem primeru smo z enim stavkom povedali celotno zgodbo, v spodnjem pa s prvim stavkom povemo bistvo (zaprtje šole), v nadaljevanju pa povemo še, zakaj je do tega prišlo.
  - Primer: *Šola na Svetini bo letos zaprta. Potem ko jo je v preteklem šolskem letu obiskovalo sedem učencev v kombiniranem oddelku prve triade, sta bila za novo šolsko leto vpisana le dva.*

Radijska vest – primer

- Pomembna nova informacija (odstop predsednika uprave) je tukaj prepozno in nejasno podana. Takšna stavčna in vsebinska struktura je prezahtevna.
  - Primer: *Nadzorni svet Nove Kreditne banke Maribor (NKBM) se je na seji s predsednikom uprave Matjažem Kovačičem dogovoril za sporazumno prenehanje mandata s 1. januarjem prihodnje leto, ko ga bo zamenjal dosedanji član uprave Andrej Plos.*
  - Primer: *Predsednik uprave Nove kreditne banke Maribor Matjaž Kovačič zapušča položaj. Z nadzornim svetom je sklenil dogovor o sporazumnem prenehanju mandata, in to 1. januarja prihodnje leto. Nasledil ga bo dosedanji član uprave Andrej Plos.*

Nadaljevalni, moderirani stavki

- Pogosto se uporabljajo pri vesteh z izjavami.
- Prvi stavek napovedi tako še vedno pove bistvo, natančne informacije pa sledijo v prvem stavku izjave.
  - Primer: *Drama s talci na Filipinih se dramatično zapleta. Pred pol ure je bilo slišati prve strele. Iz Manile se oglašja Marko Povše: »Filipinski vojaki so začeli z obstreljevanjem sedeža ugrabiteljev ...«*

Primer radijske vesti

- Predsednik DeSUS-a **Karl Erjavec** in sekretar stranke **Ljubo Jasnič** sta se sešla z najverjetnejšim novim mandatarjem **Zoranom Jankovičem**. Pogovarjali so se o programskih izhodiščih in ugotovili, da imata stranki podobna izhodišča. Zbližali so tudi stališča do pokojninske reforme, je dejal Jasnič in napovedal, da se bodo pogovori verjetno nadaljevali prihodnji teden, ko se bodo v stranki predvidoma odločali tudi o vstopu v vladno koalicijo. V sredo naj bi se predsednik zmagovalne stranke Pozitivna Slovenija pogovoril še s predsednikom Liste Virant **Gregorjem Virantom**, vabilo na pogovore pa so v Pozitivni Sloveniji poslali vsem strankam, ki so prišle v parlament.

Primer radijske vesti

- Po podatkih Davčne uprave RS (Durs) je lani 9.496 slovenskih rezidentov, od tega 4.492 fizičnih oseb in 5.004 pravne osebe, v 29 davčno bolj ugodnih držav oziroma območij nakazalo denar. Davčni inšpekcijski nadzori kot tudi nadaljnje analize zbranih podatkov še vedno potekajo, izvajajo se pregledi pridobljenih podatkov, zato o številkah na Dursu še ne želijo govoriti. Podatke naj bi javno predstavili jeseni. Na Dursu poudarjajo, da bodo, v kolikor bo potrebno, v nadzorih sodelovali tudi z davčnimi službami drugih držav. Po analizi bodo po potrebi uvedli davčni inšpekcijski nadzor.

Uspešno vestičanje!